

Dénes Kató

Dénes Kató 1915. március 21-én született Szatmárnémetiben. Kató a Zárdában harmadik gimnazista növendék, amikor megjelenik édesapjának az Újságot írok c. kötete 1928-ban. Középiskolai tanulmányait a Zárdában fejezte be. Vallásból, francia nyelvből, történelemből és mennyiségtanból jelesei voltak. A többi tárgyból jó osztályzatokat szerzett. Gyermekként több műkedvelő csoportban lépett színpadra. Ilyen volt 1929. szeptember 30-án a Petőfi Sándor születésének századik évfordulója alkalmából rendezett előadáson. Fried Jehúda visszaemlékezése szerint egy ideig titkárnőként dolgozott az egyik helyi bődízműves cégnél. Tegyük hozzá, hogy nem ez tette nevét ismertté országszerte. Örökölte apja írói tehetségét és tanulmányai befejeztével a Nagyvárad Napló, a Brassói lapok, majd a Szamos belső munkatársa. Alkotói korszaka alig kezdődött el, máris kettétörte a vészkorszak irgalmatlansága. Házassága is újságírói-írói körön belül történt, de újságíróként megtartotta a Dénes Kató nevet. Férjével – Baradlay László színész, újságíró, író – együtt áttért keresztény vallásra. Mindketten Auschwitzban haltak meg, akárcsak szülei.

Dénes Anna

Anna, a Dénes család kisebbik lánya 1929-ben a Rákóczi utcai iskola harmadik osztályos tanulója volt. Még nincs húsz esztendő, amikor a Szamos című napilapban megjelennek írásai. Református vallású fiatalember lett a vőlegénye. Ez nem keltett különösebb ellenérzést a Dénes családban, hiszen Dénes Sándor a Magyar Párt legtevékenyebb tagjai közé számított. Mindezek ellenére 1944 májusában a Dénes családot is behurcolták a gettóba. Sem Anna vőlegénye, sem az apa párttársai (Figus Illinyi Albert, Ember Géza, Kölcsey Ferenc főispán stb.), sem a híres újságíró széleskörű kapcsolatai nem tudták megakadályozni a végzetet.

A szatmárnémeti gettóban 1944. május 6. – 1944. június 3. között 30 zsidó ember választotta az öngyilkosságot, mert nem tudott beletörődni a megaláztatásokba, nem tudta elviselni a kínzásokat, elveszítette a továbbélés leghalványabb reményét is.

Anna, a szerelmes fiatal lány, akit elválasztottak vőlegényétől, reménytelennek érezte jövőjét. „1944-ben a szatmárnémeti gettóban a húszéves Dénes Anna öngyilkosságot követett el” méreggel vetett véget életének, írja az egyik visszaemlékező. Amikor a vőlegény értesült a tragédiáról, rohant a gettó bejáratához, hogy megkapja halott menyasszonyát és eltemethesse református szertartás szerint a református temetőbe. Díszes koporsóról, szép rózsaszínű selyemruháról is gondoskodott, az Anna hajába szalagot kötöttek, gyászokcsira helyezték, úgy vitték ki a gettóból a temetőbe, olvassuk mindezt Stern Mór Emlékezz Szatmárra című könyvéből.

A szatmárnémeti Lánchos templom parókiáján Korda Zoltán lelkésztől megkaptuk Dénes Anna adatait. Írhatunk adatokat, mert a halottak anyakönyvében történt bejegyzés a polgármesteri hivatal 387/1944. sz. halotti bizonyítványa alapján történt. Ezek szerint Dénes Anna az Arany János utca 20. szám alatt lakott. 1944. május 21-én halt meg, és 23-án temette Boros Jenő református esperes-lelkész. A nagyszabású temetésén Csecskedy Károly híres kántor és az egyházi kórus is jelen volt. Azt is megtudjuk az egyházi anyakönyvből, hogy Anna a zsidó táborban (azaz a gettóban) mérgezésben halt meg 23 éves korában. Az egyházi könyvben történt bejegyzés nem erősíti és nem is tagadja a Stern által említett öngyilkosságot, egyszerűen mérgezést jegyeztek be.